

NOTAT

Værd at vide om udbud og offentlig-privat samarbejde

OPS
4/0407-1200-0011
/CLV

Begrænset udbud

Et begrænset udbud er en udbudsform, hvor man som leverandør skal prækvalificeres, før man kan komme med et tilbud. Derfor gennemføres et begrænset udbud i to trin:

1. En udvælgelsesfase (kaldes også annonceringsfase), hvor virksomheder, der gerne vil prækvalificeres, kan byde ind. Denne fase resulterer i en udvælgelse af et antal leverandører, der får mulighed for at afgive egentlige tilbud.
2. En tildelingsfase (også kaldet tilbudsfasen), hvor de prækvalificerede virksomheder afgiver egentlige tilbud, som resulterer i valg af leverandør.

Denne udbudsform anvendes hyppigt, når ordregiveren ønsker at begrænse antallet af tilbud, f.eks. fordi der er tale om en kompliceret opgave, fordi der er mange potentielle leverandører på området, eller fordi der konkurreres på andet end prisen.

Bilag A- og bilag B-ydelser

Tjenesteydelser er i EU's udbudsdirektiv delt op i to kategorier: bilag A-ydelser og bilag B-ydelser. Bilag A-ydelser er fuldt ud omfattet af udbudsdirektivet, mens bilag B-ydelser er undtaget nogle dele af direktivet. Bl.a. er myndigheder ikke forpligtet til at offentliggøre i EU-tidende, når den ønsker at indgå en kontrakt om bilag B-ydelser eller til at overholde bestemte frister – selvom ydelsernes kontraktværdi er højere end tærskelværdien. Bilag B-ydelser omfatter bl.a. social-, sundheds- og undervisningsområdet.

EU's udbudsdirektiv

Udbudsdirektivet regulerer, hvordan offentlige myndigheder skal indgå kontrakter med private leverandører. Indgåelse af en aftale om en privat aktørers løsning af en offentlig opgave skal ske på baggrund af et udbud, når aftalen overstiger tærskelværdien (se også tærskelværdier). Direktivet fastsætter en række procedureregler for gennemførelse af udbuddet, herunder tidsfrister, angivelse af tildelingskriterier og vægtning heraf.

Funktionsudbud

Ved funktionsudbud stiller den ordregivende myndighed krav til *funktionen* af den leverede ydelse i stedet for at stille krav til de aktiviteter, der skal føre til leveringen af ydelsen (aktivitetsudbud). Et eksempel på et funktionskrav er, at ”græsset må være 3 cm. højt”. Et traditionelt aktivitetsbaseret krav vil i stedet være: ”græsset skal slås én gang hver anden uge”. Funkti-

UDBUDSRÅDET
Sekretariatet

onsudbud er således karakteriseret ved at have en kravspecifikation, der indeholder funktionskrav. Udbudsreglerne gælder på samme måde for funktionsudbud som for andre typer af udbud.

IKU

IKU står for Indikator for Konkurrenceudsættelse og dækker over, hvor stor en andel af kommunernes opgaver, som kommunerne udbyder. Regeringen har som målsætning, at der skal skabes konkurrence om 31,5 % af kommunernes opgaver i 2015. Se også Konkurrenceudsættelse.

Klagenævnet for Udbud

Klagenævnet for Udbud er en uafhængig administrativ klageinstans og dermed et domstolslignende klagenævn. Klagenævnet behandler klager om overtrædelse af udbudsreglerne, dvs. udbudsdirektiverne, EF-traktaten og tilbudsloven. Klagenævnet for Udbud har – til forskel fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen – beføjelser til at træffe afgørelser eller udstede sanktioner. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har derimod et uformelt klagesystem, som behandler klager over udbud, hvor der endnu ikke er skrevet kontrakt, eller hvor en kontrakt er indgået uden udbud.

Koncession

En koncession er en særlig type kontrakt mellem en offentlig myndighed og en virksomhed, der særligt forekommer i forbindelse med en bygge- og anlægsopgave. Indgåelse af en koncessionsaftale er reguleret af udbudsdirektivet. Koncessioner er karakteriseret ved, at virksomheden (koncessionshaveren) får ret til at udnytte det færdige bygge- eller anlægsarbejde som vederlag for udførelse af opgaven for den offentlige myndighed.

Konkurrenceudsættelse

Konkurrenceudsættelse betyder, at man skaber konkurrence om udførelsen af en opgave, fx kørsel af handicappede, ved at sende den i udbud. Ved udbud testes, hvorvidt den offentlige myndighed eller en privat aktør kan levere opgaven bedst til prisen. Formålet med at sende opgaver i udbud er at skabe konkurrence om opgaveløsningen og herigennem sikre den bedste opgaveløsning til prisen. Konkurrenceudsættelse er ikke det samme som udlisitering.

Konkurrencepræget dialog

Konkurrencepræget dialog er en udbudsform, som kun kan bruges ved særligt komplekse opgaver. Den konkurrenceprægede dialog sonderer mellem en dialogfase, hvor ordregiver drøfter mulige løsninger med udvalgte leverandører, og en tilbudsfasen hvor der afgives et bindende tilbud på den bedste løsning.

Kontrolbud

Et kontrolbud giver en offentlig myndighed mulighed for at konkurrere på lige vilkår med de eksterne, private leverandører om løsningen af en given opgave, der er sat i udbud. Et kontrolbud bruges til at vurdere, om den offentlige myndighed eller en privat aktør kan løse opgaven bedst til prisen. Hvis myndighedens bud er det bedste tilbud, kan den beslutte at udføre opgaven selv og annullere udbuddet.

Konsortium

At indgå et konsortium indebærer, at to eller flere virksomheder slutter sig sammen for i fællesskab at byde på en offentlig opgave, som ellers ville have været for stor til at løse enkeltvis. Konsortier kan give de mindre virksomheder mulighed for at vinde tilbud, som ellers ville tilfalde større virksomheder.

Offentlig konkurrence

Offentlig konkurrence indebærer, at der skabes konkurrence om løsningen af offentlige opgaver. Formålet med offentlig konkurrence og reglerne om udbud er at sikre, at alle virksomheder har lige adgang til offentlige kontrakter, og at offentlige myndigheder køber varer og tjenesteydelser bedst til prisen. Når en offentlig myndighed skaber konkurrence om en opgave, vil myndigheden enten indgå i et offentligt-privat samarbejde med en privat aktør om løsning af opgaver, eller vælge at løse opgaven selv på baggrund af et kontrolbud.

Offentlige indkøb

Offentlige indkøb af varer og tjenesteydelser hos private virksomheder tegner sig årligt for ca. 280 mia. kr. Offentlige institutioner har et ansvar for at sikre, at der købes ind bedst til prisen, så skatteydernes penge forvaltes bedst muligt. Gennem de seneste år er en stigende del af det offentlige indkøb blevet koordineret og effektiviseret ved, at flere offentlige institutioner foretager udbud og indkøb af varer og tjenester i fællesskab.

Offentligt udbud

Et offentligt udbud er den hyppigst forekomne udbudsform, og alle interesserede leverandører kan komme med tilbud på baggrund af annoncering i aviser og fagblade (fx Udbudsavisen). EU-udbud skal også offentliggøres i EU-Tidende. Ordren tildeles ud fra de offentliggjorte tildelingskriterier.

Offentlig-private innovationspartnerskaber (OPI)

OPI'er er en samarbejdsform, hvor offentlige institutioner og private virksomheder sammen udvikler innovative løsninger på fælles problemer. Det særlige ved OPI-samarbejde sammenlignet med andre former for offentlig-privat samarbejde er, at deltagerne kan karakteriseres som udviklingspartnere – i modsætning til en relation, hvor en af parterne er leverandør og en anden aftager.

Offentligt-privat partnerskab (OPP)

OPP er en form for samarbejde, som er karakteriseret ved, at finansiering, etablering og drift sammentænkes i udbuddet af en bygge- eller anlægsgørelse. OPP adskiller sig fra andre udbud ved også at lade den private part stå for finansieringen og driften (og ikke blot etableringen) og er kendetegnet ved en stor anlægssum og en lang kontraktperiode på fx 30 år. Målet med OPP er at opnå en bedre totaløkonomi, herunder bedre vedligeholdelse, en bedre risikodeling mellem den offentlige myndighed og OPP-selskabet og fremme af nytænkning hos den private leverandør. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har udviklet en standardmodel for OPP og betjener OPP-kontaktpunktet, som giver myndigheder og virksomheder svar på en række grundlæggende spørgsmål om OPP.

Offentligt-privat samarbejde (OPS)

I et offentligt-privat samarbejde, OPS, inddrages en privat aktør i arbejdet med at levere (dele af) en offentlige opgave. Den mest udbredte form for OPS er at sætte kommunale og regionale opgaver i udbud. Andre former for OPS er offentligt-private partnerskaber, OPP, eller frit valgs-ordninger for borgerne.

PLI

PLI står for Privat Leverandør Indikator og er et mål for andelen af ydelser, som kommunerne har købt hos private leverandører. PLI'en inkluderer ikke de opgaver, som kommunen selv har vundet gennem et kontrolbud. PLI'en måler dermed ikke, hvor stor en andel af kommunens opgaver, der reelt er blevet skabt konkurrence om gennem udbud.

Privatisering

Når en offentlig myndighed privatiserer en opgave, overgår hele opgaven fra myndigheden til en privat leverandør. Privatisering adskiller sig fra udlicitering ved, at privatisering indebærer en overførsel af både ansvar og udførelse af opgaven, mens myndigheden ved en udlicitering fortsat har ansvaret for at opgaven bliver løst tilfredsstillende, men blot har udliciteret udførelsen af opgaven.

Rammeaftale

En rammeaftale er en kontrakt, som indgås mellem en eller flere offentlige myndigheder og en afgrænset gruppe leverandører. Ved en rammeaftale kan en offentlig myndighed indkøbe bestemte varer eller ydelser direkte fra leverandørerne når behovet opstår, uden at gennemføre nye udbud for hvert indkøb.

Servicepartnerskab

Et servicepartnerskab er en længerevarende aftale mellem en offentlig myndighed og en privat leverandør om vedligeholdelse af offentlige anlæg. Et servicepartnerskab er en form for driftspartnerskab, hvori kerneydelser – fx plejeopgaver – indgår, og er typisk baseret på en kontrakt med åbne funkti-

onskrav. Servicepartnerskaber er velegnede til at håndtere offentlige driftsopgaver, som enten er komplekse eller har et stort behov for innovation og udvikling.

Spørgsmål

Spørgsmål om udbudsregler kan rettes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens Hotline for Udbud på tlf. 4171 5171 tirsdag og torsdag fra kl. 9 – 12. Spørgsmål om offentlig-private partnerskaber kan rettes til OPP-kontaktpunktet på tlf. 4171 5191 tirsdag og torsdag kl. 9 – 12 eller via kontaktf formularen på www.kfst.dk/opp.

Statens indkøbscirkulære

Cirkulæret om indkøb i staten udstikker en række overordnede mål og krav for effektivt indkøb i det offentlige. Det fremgår bl.a. af cirkulæret, at ministerierne har pligt til at anvende centralt koordinerede indkøbsaftaler, fx rammeaftaler, hvor de er indgået af Statens Indkøb.

Tilbudsloven

Tilbudsloven gælder for indkøb af varer og tjenesteydelser, der repræsenterer en værdi over 500.000 kr. og under Udbudsdirektivets tærskelværdi. Tilbudsloven er ligesom EU's udbudsdirektiv med til at sikre, at der skabes konkurrence om offentlige indkøb, og at opgaver løses bedst til prisen.

Tildelingskriterier

Tildelingskriterier er de kriterier, som ordregiveren anvender til at udvælge den leverandør, der skal have tildelt opgaven. Der skelnes mellem to tildelingskriterier: Laveste pris og det mest økonomiske fordelagtige tilbud. Sidstnævnte kan rumme en lang række underkriterier som eksempelvis kan være kvalitet, teknisk bistand og service eller leveringstid.

Traktatens principper

EF-traktaten rummer en række grundlæggende bestemmelser, som gælder for alle offentlige myndigheder i forbindelse med indgåelse af kontrakter med private aktører. Det drejer sig dels om ligebehandlingsprincippet, som indebærer et forbud mod diskrimination og forskelsbehandling af andre EU-borgere og virksomheder. Dels drejer det sig om gennemsigtighedsprincippet, som indebærer gennemsigtighed i processen hvor en offentlig opgave kommer i udbud og tildeles en leverandør.

Tærskelværdi

En tærskelværdi er en beløbsgrænse, som en given kontrakt skal overstige for at være omfattet af udbudsdirektivets regler. Tærskelværdien varierer for forskellige typer kontrakter og er forskellige for statslige og regionale/kommunale kontrakter. Tærskelværdien for varekøb i regionale og kommunale kontrakter er 1.438.448 kr. i 2011.

Udbudsplatform

Udbudsplatformen er en elektronisk platform, hvor myndigheder får pligt til annoncere indkøb af offentlige opgaver (varer og tjenesteydelser) over 500.000 kr. Dermed bliver alle danske udbud og annonceringer efter tilbudsloven samlet ét sted. Udbudsplatformen kommer også til at indeholde et kontaktpunkt for små og mellemstore virksomheder, så de kan finde samarbejdspartnere til i fællesskab at byde på offentlige opgaver. Endelig vil Udbudsplatformen indeholde en varslingsfunktion, hvor ordregivere på frivillig basis kan indberette fremtidige indkøbsplaner, så mindre virksomheder kan holde sig orienterede om, hvilke opgaver, der kommer i udbud. Udbudsplatformen lanceres i første kvartal 2012.

Udlicitering

At udlicitere en opgave vil sige, at en offentlig myndighed skaber konkurrence om løsningen af en given opgave ved at annoncere efter tilbud fra private aktører. Efter en udbudsrunde uddelegerer myndigheden udførelsen af en opgave til en ekstern, privat aktør. Myndigheden bevarer det overordnede ansvar for opgaven og dens finansiering, mens den private aktør står for produktion, levering, personaleansvar mv. Udlicitering er ikke det samme som privatisering.

Udvælgelseskriterier

Udvælgelseskriterier vedrører tilbudsgiverens tekniske og økonomiske formåen – ikke deres forslag til, hvordan de vil løse opgaven. Teknisk formåen kan fx være faglig dygtighed og erfaring og økonomisk formåen kan fx være fremlæggelse af regnskaber. Udvælgelseskriterierne er en række mindstekrav, som ordregiveren bruger enten til at begrænse antallet af virksomheder, der skal prækvalificeres (ved begrænsede udbud) eller til at frasortere virksomheder, som ikke overholder de mindstekrav, som ordregiveren har stillet (offentlige udbud).